

PROEF TOT IDENTIFICATIE VAN DE TUNNELS IN DE BOUWPUT
VAN DE ONDERGRONDSE PARKING WAARGENOMEN

door Daniël FARASYN

Bij de aanleg van de ondergrondse parking bezuiden de Leopoldlaan werden o.m. drie tunnels blootgelegd, twee van kleinere afmetingen op de zijde van het Postgebouw, een grotere bij en onder de Karel Janssenslaan lopend.

Om tot de identificatie en oorsprong van deze gangen te kunnen overgaan zou men in feite, de aard, de bouwtrant, het gebruikte materiaal, de juiste afmetingen, het vroeger verloop en ook de eventuele residuen die zich op de bodem van deze gangen bevinden moeten kennen. Een opgave dus die buiten het bereik ligt van hen die niet bij deze werken betrokken zijn.

Toch willen wij een poging wagen om uit te leggen hoe en wanneer die gangen tot stand zijn kunnen komen.

Velen brengen het bestaan van de twee kleine gemetselde openingen aan de H. Serruyslaan in verband met elektrische leidingen gelegd naar het transfostation, dat in juli 1914 in gebruik werd genomen en rechtover het Postgebouw aan de rand van het park stond. Dit station werd in 1957 afgebroken. Het lijkt mij echter onwaarschijnlijk dat elektrische leidingen in dergelijke ruime gangen zouden geplaatst zijn tenzij die gangen vooraf zouden hebben bestaan en vroeger zouden gebruikt zijn geweest als riool of als waterleiding.

1) als riool. Men mag niet uit het oog verliezen dat deze plaats sinds eeuwen gebruikt werd om het overtollige water uit de stad af te voeren. De kaart van Jac. DEVENTER ± 1560 wijst zeer duidelijk aan dat in de 16e eeuw een stadswaterloop hier in de Havenvliet uitmondde, vliet gelegen tussen de Oostendse Watergang - latere Sinte Catharinakreek - en de eerste westelijke haven. Deze stadswaterloop bestond zeker tot ± 1665 en werd in latere jaren bij de aanleg van het westelijk deel van de Witte Nonnenstraat en van wat nu de Poststraat is overwelfd. De lozing van rioolwater na de stadsuitbreiding van 1665-1666 in Z.W. richting gebeurde steeds op deze plaats doorheen de stadswallen in de hoofdgracht en dit tot 1855. In 1853-1854 werd een rioleringsnet in de stad aangelegd. Van uit de derde bassin, waaruit spuiwater werd getrokken, liep dit net o.m. langs de H. Serruyslaan, de Langestraat, de Louisastraat, de Oostkant van de Grote Markt, een deel van de Kerk- en van de Witte Nonnenstraat, de Kaaistraat, de Zuidstraat, de Vindictivelaan en mondde uit in de Visserskreek, rechtover het Waterhuis. Men kon aldus alle afvoer van rioolwater in de noordelijke en westelijke stadsgrachten in 1855 uitschakelen.

2) als gang voor waterleidingen geplaatst na het aanboren van een artesische put in 1858-1859 of na de bouw van een metalen watertoren op de hoek van de H. Serruyslaan en de K. Janssenslaan in 1872.

Een passend antwoord op deze geschetste mogelijkheden kan maar gegeven worden indien men het juiste verloop van deze nu afgebroken gangen kent in de uitgegraven bouwput.

De grote tunnel aan de K. Janssenslaan is zonder twijfel een "aqueduc", een waterleiding geweest, die verbonden was met de vijver van het Leopoldpark. Deze vijver werd zelf gevoed met water getrokken uit de Brugse vaart langsheen de vestingsgrachten

die de Z. wallen van het Hazegras omzoomden. Deze aqueduc ligt in de oude stadsgracht voor de vroegere Westpoort. Misschien werd die tunnel door de Nederlanders gebouwd wanneer zij in 1819-1820 een nieuwe Westpoort optrokken bijna in het West verlengde van de Witte Nonnenstraat, en hierbij overwelfende bruggen legden naar het voorliggend ravelijn.

In 1873 werd met de aanleg begonnen van grotere rioolcollectors in de oude stad, in het Visserskwartier en ook in de nieuwe blokken tussen de dijk en de oude stad. Om deze laatste te spuien werd water getrokken uit de aqueduc. Wanneer men in 1877 riolen van 1,05 x 0,70 m. in de K. Janssenslaan naar het Leopold I plein en de Torhoutsesteenweg aanlegde werd eveneens water getrokken uit deze aqueduc om die riolen te zuiveren. Wellicht is de vertakking in de blootgelegde tunnel naar de riolen nu nog te zien. Een nader onderzoek is in dit verband aangewezen.

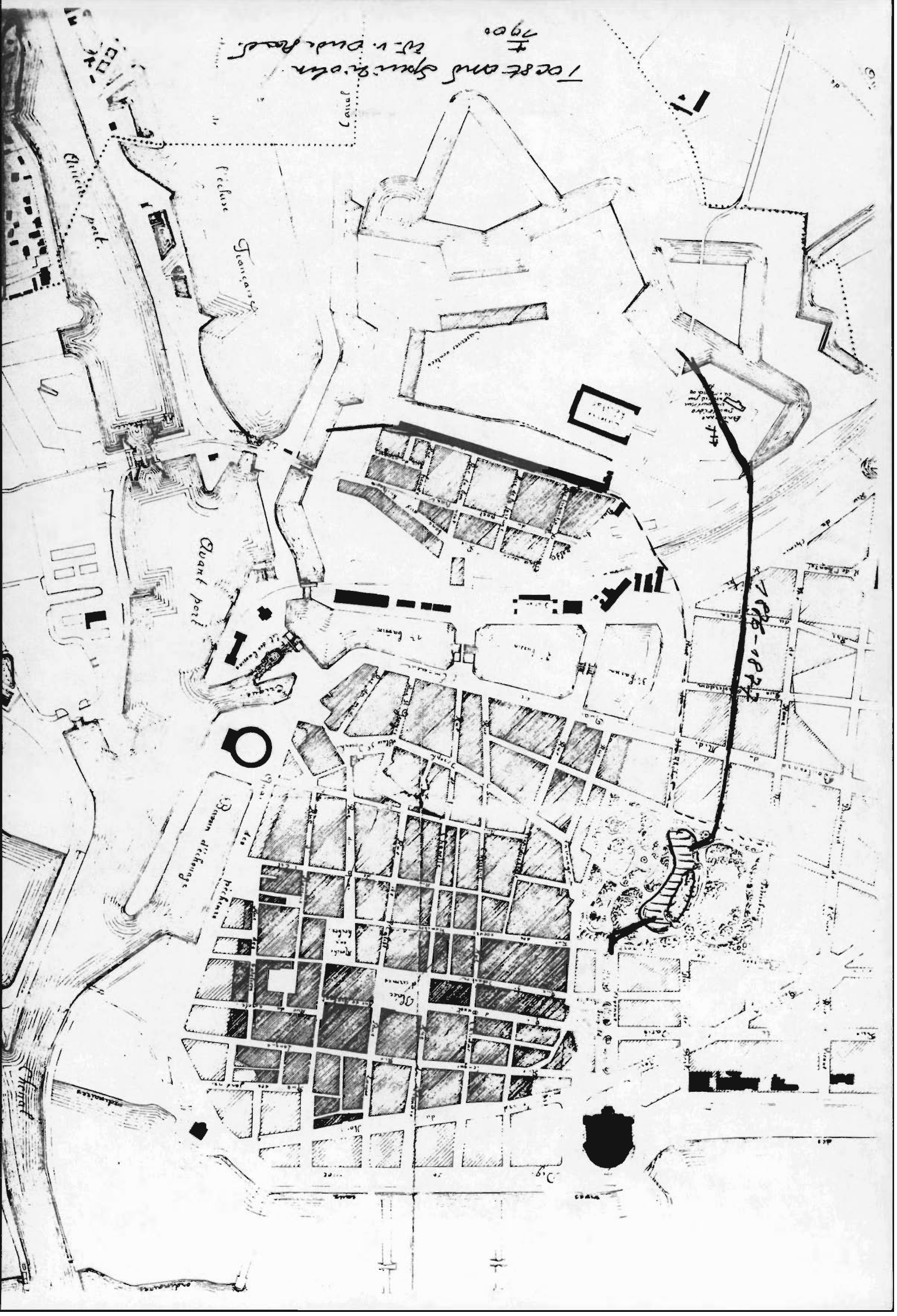
Wat de wateraanvoer betreft naar de vijver van het Park moet vermeld worden dat DELBOUILLE in 1876-1877 met toestemming van de Minister van Oorlog een leiding doorheen de Ieperstraat tot in de vestingsgracht bezuiden het Hazegras aanlegde. Deze speciale toestemming was nodig omdat de blok tussen de Amsterdam- en Kairostraat, de Rome- en Stockholmstraat oorspronkelijk voorbehouden was voor het optrekken van Kazernegebouwen. Er bestond eveneens een oude waterleiding vertrekkend van uit de vaart even ten Z. van de Brugse poort en lopend langs de Lijndraaiersstraat, de Stockholmstraat tot aan de Euphr. Beernaertstraat. Deze leiding, die nog in 1900 bestond was echter niet verbonden met de Parkvijver.

Vanaf 1909 werd door de firma SMIS VALCKE een modern rioleringsnet uitgewerkt waarbij gezorgd werd voor afzonderlijke afvoer van riool- en huishoudelijk afvalwater en grote pompstations tot snellere lozing werden ingezet. Dit betekende meteen het einde van het gebruik van de hier aangehaalde tunnels die opgedoekt in de vergetelheid geraakten... totdat graafwerken ze opnieuw blootlegden.

#

1008 and Spunbroek
1900
St. v. Overbeek

Quart port

Janssens

Binnen de Waag

1008-1009

1008

1009

Rivier

Canal

Rivier

1008